
Chceme mezi pěti elitních škol

Chceme mezi pěti elitních škol

LIDOVÉ NOVINY

Lidové noviny, 15.2.2011, rubrika: Akademie, strana: 27, autor: MARTIN RYCHLÍK

ROZHOVOR Zařadíme se k výzkumným univerzitám, věří Václav Havlíček, rektor Českého vysokého učení technického České vysoké školství by mělo projít zásadní proměnou. Odliší se několik špičkových univerzit zaměřených na výzkum (uvažuje se zhruba o pěti) a naopak škol vzdělávacích, které budou vychovávat bakaláře pro praxi. Představa, že by z pěti špičkových univerzit byly tři pražské, je nereálná, říká profesor Václav Havlíček. Pomoci by podle něj mohlo jedině spojení ČVUT s Vysokou školou chemicko-technologickou.

* LN Premiér Petr Nečas před časem na Akademickém sněmu hovořil o tom, že by Česko mohlo mít asi pět výzkumných univerzit. Patřilo by ČVUT mezi ně?

Jsem přesvědčen, že ano, i když to samozřejmě nebude zadarmo. Jsme v podobné pozici, jako byla před časem naše partnerská škola, Rýnsko-vestfálská technická vysoká škola v německém Aachenu. V Německu bylo vybráno, tuším, devět nebo deset elitních univerzit, jež jsou financovány trochu jinak než standardní vysoké školy. A o peníze tady jde. V Aachenu byli naprosto suverénně přesvědčeni o tom, že mezi elitu patří, ale v prvním kole vybrání nebyli a museli své materiály doplnit...

* LN Proč se tam nedostali? Měli špatné výzkumné výsledky? Málo patentů?

Ne, měli vše v pořádku, ale podklady pro komisi nepřipravili dostatečně důkladně. Nenapsali tam všechno, co dokážou. Spoléhali na své jméno.

* LN Nemůže se přesně to samé stát ČVUT?

Už jsme poučení. Myslím, že se nám to stát nemůže. Ale na druhé straně je pravda, že jediná škola, která - pokud by se k něčemu takovému politici skutečně odhodlali - má místo jisté, je Univerzita Karlova. Jednak je největší, nejstarší a objem vědeckých výsledků je úžasný. Má sedmáct fakult, i když rozložení je trochu nerovnoměrné, protože ze sedmnácti fakult polovinu tvoří dva obory; mají pět lékařských a tři teologické fakulty.

* LN A teologie asi moc vědeckých výsledků a citací nepřidá.

Přesně tak. Já jsem šest let působil ve Vědecké radě Univerzity Karlovy, takže situaci důvěrně znám. Třeba zřízení poslední Fakulty humanitních studií (FHS) bylo při jednáních evergreenem...

* LN FHS je stále trochu jiná. Křivkové jí přezdívali „Fakulta hledající smysl“...

Myslím si, že smysl už našla, ale je to právě fakulta, která se trochu vymyká ze standardu UK v tom, že je z velké míry zaměřena na bakalářské studium. Objevovaly se výhrady, zda je to důstojné Univerzity Karlovy.

* LN K tomu se chci dostat. Myslíte si, že je dobrým řešením, aby byly v ČR vyčleněny celé výzkumné univerzity? Nemělo by spíše jít jen o výzkumné fakulty?

Na tuto otázku neexistuje jednoznačná odpověď. Myslím ale, že se mají výzkumné školy víceméně vyčlenit samy. V naší malé zemi to stěží půjde vyřešit administrativním rozhodnutím založeným na politické vůli. Spíše jde o to, jak se která škola profiluje sama, jaké má poslání, kam se chce zařadit. I když asi všechny školy by chtěly patřit mezi špičku. Ale jestliže Německo vybralo deset univerzit, tak pokud bychom postupovali stejně, měla by to být jen jedna až dvě školy, což je ale patrně politicky neprůchodné. Pokud by například byly obě výzkumné univerzity v Praze, regiony to ponесou těžce.

* LN Bude jich tedy opravdu pět?

Číslo pět vyřkl pan premiér, proto to beru vážně. Ale mohou to být i čtyři, může to být šest. Politický tlak bude značný, pakliže by o výběru mělo rozhodovat něco jiného než pouhé výsledky. I výsledky jsou vždy trochu relativní, a to lze

vědecký výkon jakžtakž měřit. Proti metodice, která se k tomu používá, se ovšem objevuje řada výhrad. Není to tedy jednoduché, ale výsledky lze klasifikovat. Někdy lépe, někdy hůře. Ovšem u vzdělávání a výuky je hodnocení ještě komplikovanější. Pro řadu věcí ani objektivní kritéria neexistují; ministerstvo školství bude mít obtížnou úlohu.

* LN Kdy se začnou výzkumné školy vybírat?

Zaprvé to vyžaduje určitou změnu vysokoškolského zákona; ministr Josef Dobeš řekl, že první verzi školského zákona chce předložit do konce roku 2011, pak bude procházet vládou a parlamentem čili změnu zákona lze očekávat koncem roku 2012. A to je ještě otázka, zda se k ní najde politická vůle. Řada bodů, třeba často zmiňované školné, které já považuji spíše za marginální záležitost, je nicméně pro veřejnost a potenciální voliče velmi důležité téma. Bude vyžadovat velkou odvahu, aby něco takového politici předložili ještě před volbami.

* LN Jak konkrétně výběr proběhne?

Myslím, že v malé zemi, jako je Česko, k výběru nemůže dojít nikterak jinak, než že se bude posuzovat množství kvalitních výsledků. To je také důvod, proč jsem téměř stoprocentně přesvědčen, že ČVUT ve výběru pěti škol bude. Z hlediska našich výzkumných výsledků se v absolutním objemu pohybujeme na druhém místě mezi českými vysokými školami. Pokud se to vztáhne relativně k velikosti školy, jsme zhruba na třetím místě. Pražský „problém“ je trochu v tom, že relativní ukazatele nejvyšší kvality vědecké práce má naše sesterská Vysoká škola chemickotechnologická (VŠCHT), jež vznikla v 50. letech odtržením od ČVUT. Jsme asi jediná technika na světě, která nemá chemické obory jako integrální součást technického vzdělávání. VŠCHT má vynikající vědecké výsledky, ale na druhé straně je tak malá, že z hlediska absolutního objemu je hůře viditelná ve světě. A představa, že by z pěti špičkových univerzit byly tři pražské, je dle mého názoru z politického hlediska nereálná. Řešením by bylo naše sloučení s VŠCHT. Doufám, že se nám během jednoho roku podaří dovést spolupráci až k případnému spojení obou škol, což je i součástí mého volebního programu.

* LN VŠCHT je považována za významnou výzkumnou instituci. Má čtyři fakulty, jsou velmi výkonné. Vy máte osm fakult, poslední je Fakulta informačních technologií. Kterou z částí ČVUT byste hodnotil jako výzkumně nejsilnější?

Ve vědě je to celkem jednoznačné, nejlepší výsledky mají tři největší fakulty: stavební, strojní a elektrotechnická, a tradičně také Fakulta jaderná a fyzikálně-inženýrská, která patří k těm menším. Myslím si, že vědecké výkony těchto fakult jsou srovnatelné. Samozřejmě v absolutních objemech jsou tři velké fakulty větší, protože mají více zaměstnanců a studentů.

* LN Buďte prosím konkrétnější: které obory jsou výkladní skříň ČVUT?

Nejlépe znám situaci na elektrofakultě, která je mojí mateřskou fakultou. Tam je to především katedra kybernetiky, vedená profesorem Maříkem, a katedra řídicí techniky, které šéfuje profesor Šebek, a myslím, že solidních výzkumných výsledků dosahují i slaboproudé katedry, katedra radioelektroniky, katedra telekomunikační techniky a koneckonců i moje mateřská katedra teorie obvodů.

* LNA která z fakult by se měla naopak zlepšit?

Především nejmladší fakulty, protože tradice kvalitní výuky, ale zejména kvalitního výzkumu jsou věcí dlouhodobou. Naše nejmladší Fakulta informačních technologií potřebuje ve výzkumu přidat, ale má velké možnosti. Podobně také Fakulta biomedicínského inženýrství v Kladně. Ta má snad ještě větší rozvojový potenciál, neboť světová věda směřuje především k péči o člověka. Trochu specifické postavení má Fakulta architektury. Těžiště její práce je spíše v návrzích nových staveb, které často naši profesori a kolegové realizují na špičkové úrovni, ale mnohdy bez naší firemní značky. Často jsou to práce jednotlivých ateliérů, jež nejsou organizačně přímo spojeny s ČVUT, takže tam nám renomé uniká.

* LN Vráťím se k fakultě informatiky. Čeká se od ní výzkum, nebo má spíše učit bakaláře pro praxi - programátory, počítačové techniky?

Fakulta informatiky vznikla víceméně odštěpením od Fakulty elektrotechnické. Sám jsem měl nejprve představy, že i absolventi informatiky - i když se budou zabývat jenom softwarem - musejí znát Maxwellovy rovnice, rovnice, které nezměnil ani Einstein a na nichž je elektrotechnika založena, nicméně časem jsem změnil své možná až příliš fundamentalistické názory. Fakulta informatiky má své místo na slunci i rozsáhlý výzkum.

* LN A na závěr ještě obecnější otázka. Do brněnských univerzit půjde asi dvacet miliard korun z evropských fondů. Nemáte jako pražské školy obavy, že Brno ve výzkumu hodně posílí?

Vnímáme to jako vážný handicap, protože polovina výzkumné i vzdělávací kapacity českých vysokých škol je v Praze a pražské školy jsou z těchto dotací vyloučeny. Spolu s rektorem Univerzity Karlovy se snažíme, aby to bylo alespoň nějak kompenzováno a nedošlo k tomu, že špičkové laboratoře budeme mít po celé republice, ale výborní pracovníci budou žít jinde. To v konečném důsledku může vést k tomu, že tam investice nebudou využívány, a že naši vědci a výzkumníci dokonce odejdou pryč. Tak jak to v současné době chtějí učinit lékaři.

***

Profil

Václav Havlíček

Narodil se v roce 1943 v Českých Budějovicích. Na elektrotechnické fakultě své alma mater vystudoval obor měřicí a řídicí technika. Následně se věnoval teoretické elektrotechnice. Roku 1991 byl jmenován docentem a roku 1997 profesorem. Pracoval v několika firmách a výzkumných ústavech. V letech 1997 až 2003 byl prorektorem pro rozvoj ČVUT, od roku 2006 až dosud je rektorem nejstarší české techniky. Je autorem čtyř monografií a více než šedesáti článků. Má tři děti.